

IZREDNE RAZMERE

Nemški parlament en zakon obravnava štiri mesece.
Slovenski pa le še kak teden. Je vojna?

Piše: Borut Mekina

Marija Plevčak je poslanka DeSUS. V parlament je prišla šele konec februarja, ko je poslanske klopi zapustil predsednik stranke, zunanji minister Karl Erjavec. Minuli teden je Plevčakova, upokojenka iz Žalca, ki se v preteklosti s politiko ni poklicno ukvarjala, na zasedanju parlamentarnega odbora za finance odkrito spregovorila, da stvari več ne razume. Da ji ni jasno, kako mora glasovati. In da sumi, da jo želijo zavesti. »Imam izjemno slabe občutke,« je dejala, »slabe občutke zato, ker se mi zdi, da ribarimo v kalni vodi. V tisti, kjer živijo ščuke, ko jo vidiš, pa je ne vidiš. In ni mi jasno, kako in na kakšen način po zaključku glasovati,« je dejala na eni zadnjih sej parlamentarnega odbora za finance in monetarno politiko.

Na tisti seji so poslanci po nujnem postopku v zgolj dveh dneh, prvič v torek in drugič na plenarni seji v petek, odločili o usodi dveh največjih slovenskih državnih bank. Odločili so, da lahko vlada, če tako želi, obe banki proda brez sodelovanja parlamenta. Parlamentarci so doslej vsako leto sami odločali o odprodaji državnega premoženja, pred nekaj leti tudi o tem, ali naj KBC kupi delež NLB, tokrat pa so vladi po samo dveh dnevni razpravi dali *bianco menico*, da počne, kar hoče. No, vprašanje je, ali so se poslanci tega tudi zavedali. Večina iz koalicije je namreč ob razpravi

ob sprejemu dveh odlokov in zakonu o bančništvu, ki so ga sprejemali po nujnem postopku, molčala.

Bilo je več kot očitno, da jim ni jasno in da ne vedo, kaj so to »*buffer capital contingency securities*«, ljubkovalno imenovane obveznice CoCo. Ni jim bilo prav jasno, kaj je to kapital »*CoreTier 1*«, kaj je to dvofazna dokapitalizacija, kaj je to konverzija hibrida. Poslancem tudi ni bilo jasno, zakaj je vlada določila ceno delnice na 68,17 evra, ali kot je v enem trenutku dejal koalicijski poslanec Državlanske liste dr. Bojan Starman, »*skratka, to je meni ena uganka te obveznice, pač neki instrument, ki ga damo, nekaj naredimo enkrat po neki ceni ... kot ena elastika ... mi imamo sami sebe za norca in nobeden ne pove ene resnice in postavi dejstva na mizo*«. In čeprav je tudi Plevčakova »občutila«, »da je nekje v ozadju pripravljeno dokončno lastninjenje Nove Ljubljanske banke«, je tudi sama na koncu odločila, da moramo pač hitro nekaj narediti.

Instant demokracija

Če pomeni demokracija predvsem spoštovanje demokratičnih procedur, vlada v Sloveniji izredno stanje. Po tem ko so morali pred mesecem dni parlamentarci v zgolj štirih dneh sprejeti zakon o uravnoteženju javnih financ, ki je imel 261 členov, ki je spremenil 45 zakonov in h kateremu je bilo vloženih več

Page: 18

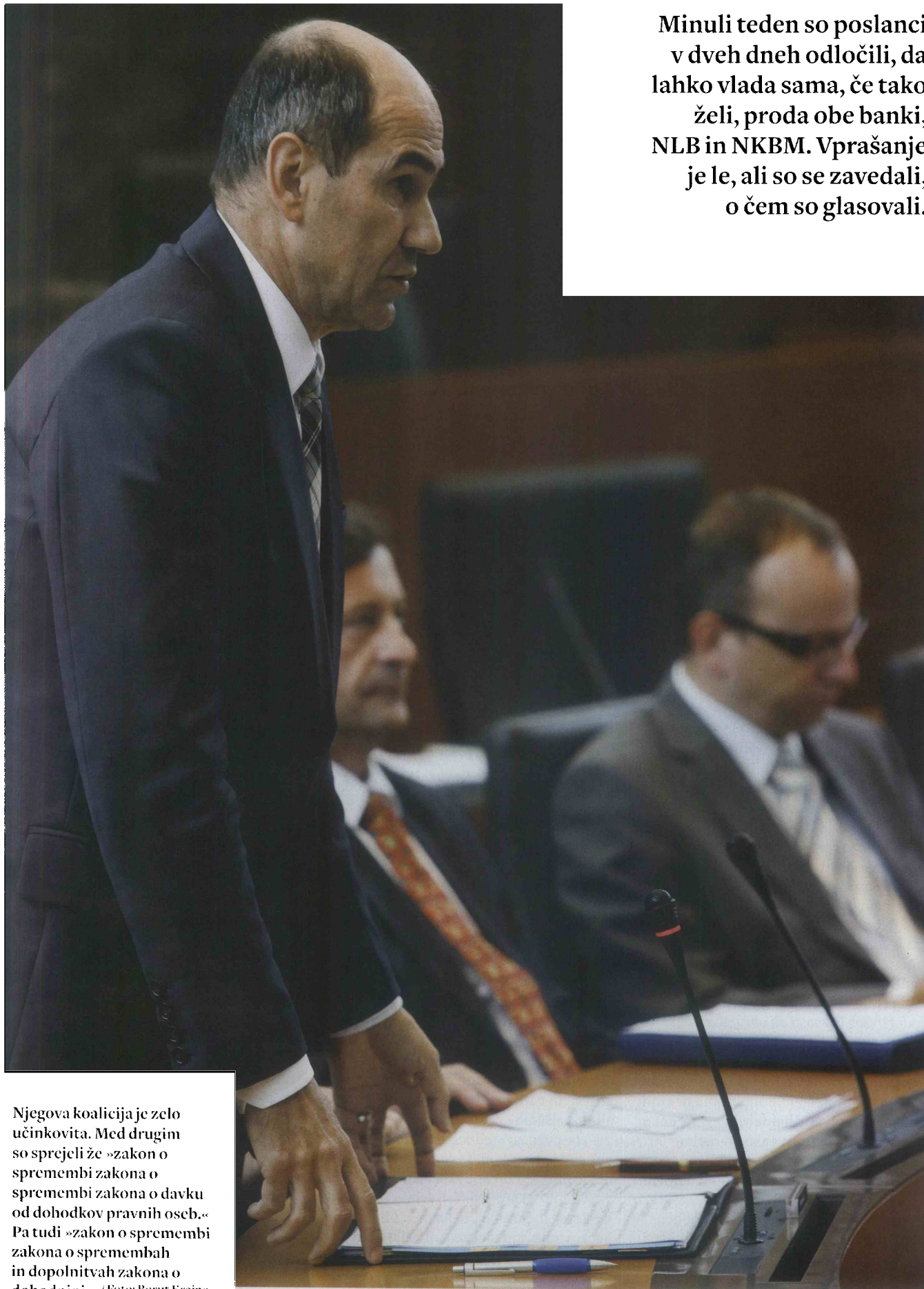
Reach: 58000

Country: SLOVENIA

Size: 1599 cm2

2 / 6

Minuli teden so poslanci v dveh dneh odločili, da lahko vlada sama, če tako želi, proda obe banki, NLB in NKBM. Vprašanje je le, ali so se zavedali, o čem so glasovali.

Njegova koalicija je zelo učinkovita. Med drugim so sprejeli že »zakon o spremembi zakona o spremembi zakona o davku od dohodkov pravnih oseb.« Pa tudi »zakon o spremembi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini«. / Foto: Borut Krajnc

kot 300 amandmajev, se odločitve v imenu izrednih razmer nadaljujejo. Novi parlament je v tem mandatu sprejel že skupaj 33 zakonov, nekatere od njih celo večkrat. A ni skrb zbujajoča le količina, od teh 33 zakonov sta bila le dva sprejeta po rednem postopku, enajst zakonskih predlogov je vlada vložila po skrajšanem postopku, kar 20 zakonov pa po nujnem.

Nujni postopek, ki ga v marsikateri državi sploh ne poznajo, bi seveda morali parlamentarci uporabljati skrajno pazljivo. Po nujnem postopku je namreč dovoljeno zaobiti redno demokratično proceduro zaradi »interesov varnosti ali obrambe države, zaradi odprave posledic naravnih nesreč ali zato, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države«. A na tej podlagi poslanci po novem sprejemajo popolnoma nenujne reforme v zgolj štirih dneh, včasih v enem, drugič v dveh tednih. Tako so recimo izredno pomemben zakon o upravljanju kapitalskih naložb spremenili v osmih delovnih dneh, potem ko so ga objavili, znani zakon o uravnoteženju financ so poslanci obdelali v enem tednu, enako tudi zakon o bančništvu, za zakon o prevzemih so si vzeli 18 delovnih dni, za zakon o cestah dva tedna in tako naprej.

Kako »izredni« so ti postopki, očitno kažete primera Avstrije in Nemčije. Iz nemškega parlamenta so nam poslali podatke o vseh zakonih, ki so jih njihovi parlamentarci sprejeli od leta 2005. Iz te statistike lahko razberemo, da je Bundestag v zadnjih sedmih letih sprejel 894 zakonov, pri čemer je v povprečju postopek od objave zakona pa do razglasitve v uradnem listu trajal 110 delovnih dni ali štiri mesece. Od 894 zakonov so jih zgolj šest sprejeli v roku, ki je bil krajši od 20 dni, pa še to niso bili »pravi« zakoni, ampak ratifikacije nekaterih mednarodnih dogovorov, denimo zaradi stabilizacije finančnega trga.

Tako kot v Nemčiji so nam tudi v avstrijskem parlamentu povedali, da »nujnih« ali »skrajšanih« postopkov ne poznajo, prav tako ne poznajo »rednega« postopka – postopek sprejema zakona je vedno enak. Kljub temu je mogoče zakone skozi parlament spraviti v zgolj nekaj dneh. Teh primerov v Avstriji ne štejejo posebej, se pa dr. Günter Scheffbeck, vodja oddelka za statistiko, arhive in dokumentacijo v avstrijskem parlamentu,

»spominja« nekega primera iz leta 2002, ko so zakon o naravnih nesrečah zaradi poplavl spremenili v zgolj nekaj dneh ...

Štiri dni namesto meseca

Ko je pred štirimi leti Slovenijo obiskal nemški pravni strokovnjak Hans Ulrich Brochert, ki je državi svetoval pri zmanjšanju sodnih zaostankov, je ob odhodu začudeno ugotovil, da želijo nekateri nadrejeni na slovenskem pravosodnem ministrstvu zakone, ki so jih v Nemčiji pisali štiri leta, pripraviti v zgolj nekaj mesecih. Danes je v Sloveniji spreminjanje zakonov brez posvetovanja s strokovnjaki in javnostjo v zgolj nekaj dneh postal nov standard.

Minuli teden je varuhinja človekovih pravic dr. Zdenka Čebašek Travnik vlado v javnem pismu opozorila na kršenje zakonodaje in Aarhuške konvencije pri spreminjanju okoljske zakonodaje. Čeprav bi morala imeti javnost pri vsakem posegu v okoljsko zakonodajo vsaj 30 dni časa za premislek in izražanje pripomb, so na ministrstvu ob rokohitskih spremembah zakona o varstvu voda in zakona o varstvu okolja zaradi »odprave administrativnih ovir in bremena za gospodarstvo in javno upravo« določili zgolj štiridnevni rok za nekakšno javno razpravo in za zbiranje predlogov.

Sicer pa je ignoranca drugih ministrstev, kot so prejšnji teden ugotovili v Centru za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij (CNVOS), še večja. Čeprav bi morala vlada v skladu s svojim poslovnikom za vsak predpis določiti vsaj 30-dnevni rok za javno posvetovanje s tistimi, ki jih predpis zadeva, se to praktično ne dogaja več. V CNVOS-u so prešteli, da je vlada med 1. marcem in 8. junijem objavila skupaj 96 različnih predlogov predpisov, v 81 primerih ali v 84 odstotkih pa je bil posvetovalni rok dolg zgolj nekaj dni ali ga sploh ni bilo. Pa še v preostalih 16 odstotkih je večinoma šlo za obravnavo zakonov po nujnem ali skrajšanem postopku, ko ministrstva javnost lahko izključijo in s tem ne kršijo vladnega poslovnika.

»Če smo pred dobrima dvema letoma, ko je bilo kršitev 62 odstotkov, ugotavljali, da so rezultati porazni, se zdaj očitno približujemo popolnemu dnu,« pravi Goran Forbici, direktor CNVOS-a. Značilen primer je kar sprememba zakona o nalogah in pooblastilih policije. Čeprav gre za praktično povsem nov

zakon, v katerem se na novo urejajo naloge in nova pooblastila policije, kot so cestne zapore ali prepoved udeležbe na športnih prireditvah, so na notranjem ministrstvu pripombe zbirali zgolj 10 dni. Vse to je »skrajno neresno« in kaže, »blago rečeno, na zelo svojevrstno dojetje demokracije in pravne države«, opozarja Forbici.

Drug aktualni primer se nanaša na zadnji predlog spremembe zakona o lastniškem preoblikovanju Loterije Slovenije. Čeprav gre za temeljito vsebinsko spremembo zakona, na podlagi katerega svet fundacije slovenskim športnim organizacijam na leto razdeli okrog 13 milijonov evrov, superministrstvo Žige Turka zakon spreminja kar po skrajšanem postopku, ki je namenjen tehničnim popravkom. Pri čemer brez posvetovanja s prizadetimi spreminja prav sestavo sveta fundacije. Sedaj ima odločilni vpliv na svet fundacije nevladni Olimpijski komite Slovenije, po novem naj bi imela glavno besedo kar vladni strokovni svet za šport in kolicajska večina v parlamentu.

Še globlje pa so standardi demokratičnosti padli pri sprejemanju posameznih odločitev na ministrstvih. Pred dvema tednoma so javno protestirali v največji mariborski srednji šoli, Srednji elektro-računalniški šoli (SERŠ), ki jih je presenetila enostranska odločitev ministra Žige Turka, da jih želi ukiniti in priključiti lokalnemu Tehniškemu šolskemu centru na Tezmem. Ta teden so se oglasili še v Srednji lesarski šoli Maribor, ki jo ministrstvo prav tako želi ukiniti. Sporočili so, da so brez uradnih pojasnil in postavljeni pred izvršeno dejstvo. Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pa svoj odločitev sprejema enostransko, »brez kakršnekoli strokovne razprave in brez priprave kakršnegakoli elaborata o učinkih in posledicah takšnega ravnanja«.

Superhitro tudi do superholdinga

A vrhunec šele prihaja. In imenuje se »superholding«. Po napovedi finančnega ministra Janeza Šušteršiča naj bi parlament še pred počitnicami, torej v mesecu dni, sprejel zakon, s katerim bi ukinito vse zdajšnje upravljavce državnega premoženja, naložbe države pa bi prenesli v upravljanje novoustanovljenega t. i. superholdinga – Državnega premoženjskega holdinga. To pomeni, da bi novoustanovljena družba prevzela vse premoženje in obveznosti Slovenske odškodninske družbe (Sod), Kapitalske družbe (Kad) in Družbe za svetovanje in upravljanje (DSU), vredno okrog 10 milijard evrov.

Ko so na finančnem ministrstvu pred dvema mesecema po nujnem postopku

spremenili zakon o AUKN v osmih dneh, so povzročili množico sporov o pristojnostih med vlado in agencijo, Slovenija pa je bila tudi deležna kritike OECD. Ta je ocenila, da je pri upravljanju državnega premoženja država naredila »korak nazaj«, saj po novem nadzornike v državnih podjetjih spet izbira vlada. Magnituda takšne politizacije in reform »po domače« pa bo očitno pri ustanovitvi superholdinga še nekajkrat večja, saj bo moralo finančno ministrstvo spremeniti sedem zakonov in izničiti »družbeno pogodbo«, ki je nastala med levico in desnico na začetku privatizacije pred 22 leti, ko je bil del državnega premoženja namenjen pokojnikom in del za odškodnine.

Janko Deželak, bivši poslanec in ekonomski minister v Drnovškovi vladi, sedaj predsednik gospodarske komisije pri Zvezi društev upokojujencev, pravi, da je sicer lahko ideja superholdinga dobra. A nad njim visi seveda senca dvoma, ali ustanovitev holdinga ni predvsem bližnjica »do nekritičnega odprodajanja sedanjega (še) državnega premoženja kar počez« ... V tem primeru je superholding nacionalna katastrofa, ki bo »dolgoročno zabetonirala ekonomski status Slovenije na raven najmanj razvitih, nepomembnih perifernih držav sedanje EU« ... Ni nam pomoči, pravi Deželak, če državo vsakokratna oblast, izvoljena na sicer demokratičnih volitvah, obravnava kot vojni plen.

Deregulacija demokracije

Parlament je danes v Sloveniji postavljen na stranski tir zaradi gospodarske krize. Toda izredno stanje, v imenu katerega je državni zbor po nedemokratičnem postopku sprejel zloglasni zakon o uravnoteženju javnih financ, še kar traja. Dr. France Bučar je ta teden dejal, da je splošna družbena kriza zgolj na površini finančna kriza, njen glavni izvor pa naj bi bila kriza parlamentarizma. Parlamenti seveda niso odgovorni za krizo. Je pa do krize prišlo tam, kjer nacionalni parlamenti niso imeli pristojnosti. To je na dereguliranem, nadslovesnem, globalnem finančnem trgu. Večkrat poudarjena potreba po krepitvi regulacije mednarodnih financ pomeni predvsem krepitev vloge parlamentarizma in demokracije. V tem smislu ima dr. Bučar prav. A v Sloveniji ta čas teče obratni proces, proces deregulacije parlamenta in demokratičnih postopkov. Če poslanci še celo sami priznavajo, da ne razumejo zapletenih finančnih vprašanj, o katerih morajo pod pritiskom odločiti – kdo ima potem koga v šahu? ×

**Tudi v Avstriji sprejemajo zakone v par dnevih.
Dr. Günter Schefbeck, vodja oddelka za
statistiko, arhive in dokumentacijo, se
»spominja« nekega primera iz leta 2002 ...**

Minister Janez Šušteršič. Bo po sprejemu »zakona o spremembi zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini« že kmalu predlagal novo spremembo zakona o spremembi zakona o upravljanju kapitalskih naložb? / Foto: Borut Krajnc

33

Novi parlament je sprejel skupaj 33 zakonov.

2

Od tega le dva po rednem postopku.

Nemčija proti Sloveniji

Zadnjih deset sprejetih nemških in slovenskih zakonov: število delovnih dni od vložitve zakona v postopek do objave v uradnem listu

Slovenija

- Sprememba zakona o prevzemih: 18 delovnih dni
- Sprememba zakona o davku na dodano vrednost: 32 delovnih dni
- Sprememba zakona o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja: 42 delovnih dni
- Zakon za uravnoteženje javnih financ: 19 delovnih dni
- Sprememba zakona o gospodarskih družbah: 24 delovnih dni
- Sprememba zakona o davčnem postopku: 64 delovnih dni
- Sprememba zakona o plačilnih storitvah in sistemih: 29 delovnih dni
- Sprememba zakona o semenskem materialu kmetijskih rastlin: 69 delovnih dni
- Sprememba zakona o upravljanju kapitalskih naložb: 8 delovnih dni
- Sprememba zakona o državni upravi: 5 delovnih dni

Nemčija

- Zakon o vzpostavitvi telefona proti nasilju nad ženskami: 119 delovnih dni
- Sprememba zakona o pravici do informiranja potrošnikov: 111 delovnih dni
- Sprememba zveznega volilnega zakona: 67 delovnih dni
- Sprememba zakona o socialnem zavarovanju kmetovalcev: 103 delovni dnevi
- Sprememba zakona o elektromagnetnih standardih pri pogonskih gorivih: 93 delovnih dni
- Zakon o spremembah telekomunikacijskih pravil: 266 delovnih dni
- Sprememba zakona o zračnem prometu: 112 delovnih dni
- Sprememba zakona o zaščiti potrošnikov v elektronskem poslovanju: 131 delovnih dni
- Zakon o geodetskih referenčnih sistemih: 151 delovnih dni
- Sprememba zakona o pravicah do označevanja energetske potrošnje: 83 delovnih dni

Opomba: V primerjavo niso zajete ratifikacije mednarodnih sporazumov.